

Die gheestelicke melody

**Editie werkgroep Oude teksten II, tweede kandidatuur (voorjaar 2000),
UFSIA Antwerpen (begeleid door Johan Oosterman en Frank Willaert)**

bron

Die gheestelicke melody. Editie werkgroep Oude teksten II, UFSIA Antwerpen. Deze editie werd niet eerder gepubliceerd.

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_ghe002ghee01_01/colofon.htm

© 2002 dbnl

Die gheestelicke melody

Kritische editie naar handschrift Leiden, Universiteitsbibliotheek, Ltk 2058 door een werkgroep van Antwerpse studenten.

Inhoudsopgave

Eerste boek

Hier beghint dat prologus

Des sonnendaechs: Der werlts myn is al verloren

Des manendaechs: Verblijt u, lieve susterkijn

Des dijnsdaechs: Ave Maria, maghet reyn

Des woensdaechs: Maria coninghinne

Des donredaechs: Hi troer die troeren wil

Des vridaechs: O Jhesu, uutvercoren heer

Des saterdachs: O ghi, die Jhesus wijnghert plant

Hierna volghet een merkelicke suete verweckinghe tot hemmelrijc

Tweede boek

Ic sie den dach int Oest opgaen

Mijn hert dat is in liden

Och nu mach ic wel troeren

O gi, die nu ter tiden lijdt

My verwondert boven maten

O wael moech di u verhoghen

Dit is een sequency van Sinte Kathrijn seer scoen: Een suver maecht

Van Sint Agniet, martelaer: O Jhesu heer

Van Sinte Margriet joffrouw: God gruets u, suver maecht Margriet

Inleiding

Die gheestelicke melody is een verzameling liederen met prozateksten, bestemd voor meditatie. De volledige tekst, zoals hier uitgegeven, is alleen bewaard gebleven in handschrift Leiden, UB, Ltk 2058. Die gheestelicke melody bestaat uit twee delen: het eerste boek behelst een meditatiecyclus voor alle dagen van de week en beslaat de liederen 1-9. De oefeningen zijn gericht op angst, hoop en minne. Het tweede boek bestaat uit zes liederen waarin de paciency (dat is lijdzaamheid of geduld) het onderwerp vormt, gevolgd door drie heiligenliederen, respectievelijk tot Katharina, Agnes en Margriet. Het handschrift is voorzien van veertien pentekeningen.

Het eerste boek staat tevens in handschrift Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 75 H 42 en handschrift Wenen, Österreichische Nationalbibliothek, s.n. 12875. Het tweede boek komt, maar dan zonder het omkaderende proza, ook voor in het Weense handschrift, zij het dat het niet direct volgt op boek 1, en bovendien niet wordt gepresenteerd als een samenhangende groep liederen. De tekst van de liederen in de drie handschriften vertoont niet erg veel onderlinge verschillen; voor het proza zijn

de verschillen groter. Een eerste vergelijking heeft aan het licht gebracht dat het Haagse handschrift waarschijnlijk de oudste versie representeert, terwijl het Leidse handschrift een geredigeerde versie bevat. Zo worden in het Haagse handschrift de liederen uitdrukkelijk als liederen gepresenteerd en lijkt de cyclus in de eerste plaats bedoeld voor broeders. In het Leidse handschrift wordt de cyclus juist primair gepresenteerd als leestekst bedoeld voor zusters. Dit handschrift bevat een bezittersnotitie waaruit blijkt dat het heeft toebehoord aan Etheken Berntsdachter, die deel uitmaakte van een religieuze gemeenschap. De precieze herkomst van het handschrift is niet bekend al moet het in de Noordelijke Nederlanden gelokaliseerd worden. Het dateert van omstreeks 1480. Het Haagse handschrift dateert uit 1473 en is waarschijnlijk uit Vlaanderen afkomstig. Het Weense handschrift, waarvan de precieze herkomst evenmin bekend is, dateert uit de jaren 1480-1500.

Literatuur over het handschrift

A.M.J. van Buuren, “‘Soe wie dit liedtkyn sinct of leest’”. De functie van de Laatmiddelnederlandse geestelijke lyriek’, in: Frank Willaert e.a., Een zoet akkoord. Middeleeuwse lyriek in de Lage Landen, Amsterdam, 1992, Nederlandse literatuur en cultuur in de Middeleeuwen 7, p. 223-224 en p. 399-404.

P.F.J. Obbema, ‘Het proza van Die gheestelicke melody’, in: Jaarboek van de maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden 1969-70. Leiden 1971, p. 43-56.

P.F.J. Obbema, Die gheestelicke melody. Ms. Leiden, University Library, Ltk. 2058. Leiden, 1975 [facsimile uitgave].

Pieter Obbema, ‘Het einde van de Zuster van Gansoirde’, in: dez., De middeleeuwen in handen: over de boekcultuur in de late middeleeuwen. Hilversum, 1996, p. 166-175.

Het eerste boek van Die gheestelicke melody

[1r] Hier beghint dat prologus van die gheestelicke melody tusschen Jhesum Cristum ende die mynnende ziel. Ende dese melody is ghemaect overmits als ons ydel ghedachten of temptacy te voren comen, dat wi ons dan sellen keren tot gheestelicker blijsscap ende lesen totter eeren Jhesu Cristi ende sijnre liever moeder Marien om die ydel ghedachten ende onvrede mede te verdriven.

Het is te hopen in Gode, als enighe van desen gheestelicken hymmekijns van ons ghelesen worden of ghedacht, dat wi dan wel een [1v] weynich verlicht sellen worden van des viants temptacien. Want hi nijt horen en mach dat men Jhesum Cristum noemt of Maria die suver maecht, of datmen hem beyden eer bewijst. Nu en is een ymmekijn hier nijt, Jhesus of Maria en is daer in ghenoomt. Oec mede so sijn sy alle tot hoerre beyder eeren ghemaect.

Ende want veel dinghen te samen zwaer sijn te verstaen ende verduyteren onse verstandenisse, so sijn dese ymmekijns ghesicket by ordinancie van daghe in die weecke, als aen elc ymmekijn bisonder gheteykent staet, om alle daghe wat

sonderlings te nemen ende daer in te oefenen [2r] gheestelic, want elc bisonder alte veel smakelicker is als men die mynnentlicke woerdekijs wel overdencket.

Ende want zuete melody zeer antreckende is ende zeer suetelicke doet vollighen in dien dat onse heer Jhesus spreect: 'Nyemant en coemt tot my dan die van minen hemelsche vader ghetoghen wert,' aldus so wert hier gheruert van drie coerdekijs daer God almachtich die ziel mede trecket vander werrelts ydelheyt tot dat suete lant der ewigher glorien.

Dat eerste cordekijn dat is anxt ende is een beghin totter duecht.

Dat ander [2v] cordekijn dats hoep, een ghetrouwe arbeyt of oeffeninc in duechden.

Dat derde cordekijn is mynne, een volmaetheyt in duechden.

Mit dat eerste cordekijn anxt wert die ziel of die mensch ghetogen vanden sondighen leven totten gheestelicken leven. Want wye anxt heeft Gode te vertoeren ende voer die pijn der hellen, die scuwet die sonden ende dat weerlic leven ende hi keert hem totter duecht ende totten gheestelicken leven.

Ende uut oefeninghe der duecht of der goeder wercken coemt dat ander cordekijn hoep, daer die ziel mede wert ghetoghen van anxt [3r] ter hellen tot een betrouwen Jhesu Cristi of tot een seker verbeyden van toecomender salicheyt. Ende mit desen cordekijn dient die siel Jhesu Cristo ghetrouwelicken. Ende van ghetrouwen dienst Jhesu Cristi coemt dat derde cordekijn mynne.

Mit dit derde cordekijn myn wert die ziel ghetoghen van alle druck ende liden tot dat suete lant der ewigher glorien. Ende dit is dat cordekijn daer die mynnende ziel begheert mede ghetoghen te werden, die dus spreecket in Canticis Canticorum: 'Trecket my na di ende wi sullen lopen in die roecke van dynre welrukender salven.'

[3v] Dat eerste cordekijn anxt heeft vijf liedekijs of ymmekijs Int eerste, 'Der werrelts myn is al verloren', beclaecht die ziel haer sonden ende des werrelts verdriet ende si begheret die werrelt te laten, dat haer zeer lastelic valt.

In dat ander ymmekijn, 'O Jhesu here keert u tot my', begheert si hulp van Jhesu Cristo. Ende hi troest haer zeer wel, also datsi die werlt begheeft. In dat derde ymmekijn, 'Verblijt u lieve susterkijn', troest die ziel wederom allen denghenen die Jhesu dienen ende die die werrelt hebben ghelaten. In dat vierde ymmekijn, 'Ave Maria [4r] maghet reyn', gruet die ziel die suver maecht Maria ende si begheert troest op die temptacien die haer te voren comen int gheestelicken leven dat sy aenghenomen heeft. Ende Maria gheeft haer raet wat si doen sel, wil si verlost sijn, ende die ziel antwert dat sy die raet volghen wil.

Int vijfste ymmekijn, 'Maria coninghinne', so dunct die ziel dat si Marien raet nijt wel volbrenghe en mach, also dat si begheert van Marien ghehulpen te wesen om haren raet te volbrenghe. Ende si wert ghetroest van Maria van allen droefheyt [4v] ende liden volcomelic, also dat si haer keert in dat seste hymmekijn van alle wanhope ende anxt tot goede hoep ende tot enen vollen betrouwen Jhesu Cristi Aldus is van dat ander cordekijn dat seste ymmekijn, 'Hi troer die troere wil'.. Ende mit hope so coemt die ziel totter mynnen Gods. Aldus so is van dat derde cordekijn mynne dat sevende ymmeken, 'O Jhesu uutvercoren heer'. Ende mitter mynnen coemt die ziel int lant der ewigher glorien, daer sy ewich blivet ende nimmermeer en verwandelt. Aldus so is dat achte ende dat leste ymmekijn, [5r] 'O ghi die Jhesus wijnghert plant', van dat suete lant der ewigher glorien. Ende die ziel troest daer alle die gheen die Jhesu dienen mitter onsprekelicker suverheit ende vruechde, die daer in dat suete lant ewelicke durende is, tot wellicken lant moet ons brengen Jhesus Cristus, Marien soen. Amen.

[Des sonnendaechs: Der werlts myn is al verloren]

Des sonnendaechs

- Jhesus Cristus Marien soen,
Verleent die leven wel te doen,
Die sijn versceyden van eertrijc
Rust vruelchd by u in hemmelrijc,
5 En vree [5v] die heylich kerc ghemeen
End al die kersten onder een,
End als ons tijt hier is gedaen
Die ewich croen van u tontfaen. Amen.

Der werrelt myn is al verloren

Hier beclaecht die ziel haer weerlic leven ende der werrelts onghetrouwicheyt, waerom dat si begheret van haer te sceyden, wellic haar zeer zwaer te doen is. Ende dat beweent si sonderlinghe zeer in dien dattet sceyden ommer wesen moet als die doet coemt daer sy grote vrese voer heeft, omdat sy zeer belast is mit veel sonden ende daerof reden moet gheven [6r] Jhesu Cristo van alle haer misdaet.

Des sonnendaechs memori

- Der werlts myn is al verloren,
Ay want men gheen ghetrou en vijnt.
Och lacy, wat had ic vercoren,
Doe ic haer mit solaes ontfinck?
- 5 Och sonden heeft sy boven maten
Op my gheladen menich jaer,
Ende nu soudic haer gheerne laten.
Dat sceyden valt my al te zwaer.
- Och tseyden dat moet ymmer wesen
10 Van deser werrelt op eenre tijt.
Dus sucht ic dic van groter vresen,
Want qualic heb ic my ghequijt.
- Ic mach [6v] wel suchten ende beven,
Als ic sel sceyden van eertrijc,
15 Want reden sel ic moeten gheven
Van al mijn sonden haestelic.
- Och lacy, ic en weet gheen reden
Voer tmynde dat ic heb ghedaen.
Och, had ict oerdel wel gheleden!
20 My gruwelt seer ter antwert staen.
- Och, mocht ic gracy nu bewarven
Voer al mijn sonden; twaer my goet.
Want alst gheeft tijt dat ic sel sterven,
En sel ics hebben ghenen moet.
- 25 Hier om waert goet, const ic my gheven
Te dienen Jhesu vlus ter stont,
Want of ic noch een uyr sel leven
En weet ic nijt of sijn ghesont.

[7r] Och, hoe bin ic dus traech int sceyden
30 Van deser werrelts ydelheyt?
Ic weet nochtans: tis scarp te beyden,
Want altoes is die doot bereyt.

Och, warwert sel ic my nu keren
Daer ic sel moghen troest ontfaen?
35 Al eyst mijn hert, tis mijn begheren
Der werrelts vruechde of te staen.

Och, waren Jhesu mijn ghebeden,
Die ic sel doen, ontfanckelic,
End mocht mijn ziel comen in vreden
40 By hem daer boven in hemmelrijc,

So waer ic vry van allen sorghen,
End ic woud singhen mit jolijt
Altoes van tsavonts totter morghen:
'Jhesus moet sijn ghebenedijt'. Amen.

[7v] O Jhesu heer, keert u tot etc.

Wantet die ziel lastelic valt der werrelts ghenoechten te begheven, ende anxt ende vrees heeft aen te nemen een gheestelic leven ende nochtans die werrelt begheert te laten, hier om so bidt si vreendelic Jhesum Cristum om verlost te wesen van deser onghetemperder vresen. Ende Jhesus troest haer mynnentlic, also dat si die werlt vromelic begheeft. Want hi teghenwoerdich is den bedructen mensche van herten, als die heilighe propheet David scrijft: *Juxta est dominus hiis qui tribulato sunt corde.*¹ *Idem: Prope est dominus omnibus invocantibus eum etc.*²

[8r] 'O Jhesu, heer, keert u tot my,
Verlost my van die vresen
Die ic heb om te mynnen di,
Mijn sonden wilt ghenesen.'

¹Ps. 33, 19.

²Ps. 144, 18.

5 Jhesus antwert, die suete heer,
Mit groot ontfermherticheyt,
Ontsteken uter mynnen seer
Onser alre salicheyt:

'O mensch, wilt u nijt ontsien.
10 Die werrelt wilt begheven.
Van vresen selic u doch vryen,
Ju sonden al vergheven.'

Die ziel:

'O Jhesu heer, wat groter myn
Word ic van u ghewaren.
15 Beveel ic u mijn heert, mijn syn,
Gy selt my wel bewaren.

Hier om so wil ic vruechdelijc
Die werrelt laten gliden
End dienen u in minen tijt,
20 Ghi sult my [8v] wel verbliden.'

Jhesus:

‘O lieve kijnt, des sekert sijt
Dat ic ju sel verbliden.
Ic sel u gheven ewich rijk,
Wilt nu een luttel striden.

25 Ju strijt sel sijn int wederstaen
Al deser werrelt lusten.
End of die viant u coemt rayen,
Daer op en wilt nijt rusten.

In uwen strijt so roept my aen,
30 Den viant wilt nijt zwichten.
Al laet ic ju een wijl begaen,
Schier selic ju verlichten.

Nu wilt die werrelt haest ofstaen
End dient my sonder merren.
35 Ic sel ju in mijn rijk ontfaen
Boven dat licht der sterren.

Daer seldi grote vruechde plien,
Mijn suver[9v]heyt aenscouwen.
Wilt my nu mynnen end ontsien,
40 Ten sel u nijt berouwen.’

Die ziel:

‘O Jhesu heer, dat gi ghebiet,
In my sel ict bereyden
End wil die werrelt achten nyet.
Van haer so wil ic sceyden.

45 Addieu werrelt, addieu solaes
In tijttelicken haven.
Die my mach gheven ewich paes ,
Hem wil ic gaen behaghen. Amen.

[Des manendaechs: Verblijt u, lieve susterkijn]

Verblijt u, lieve susterkijn.

Want die ziel nu wel ende mynlic ghetroest is van Jhesu Cristo ende die werlt vroemmelicken begheven heeft, so troest sy oec mede alle die ghene die Jhesu dienen ende der werrelts ghenuechten hebben begheven [10r] om dat loen dat sy cortelic sullen ontfaen ende die bitter pijn der hellen die sy sullen ontgaen. Als die heylighe propheet scrijft: *Gaudete et exultate quoniam merces vestra copiosa est in celis.*³ Dat is in duytsche: ‘Verblijt u ende vervruecht u, want u loen groot is in den hemel.’³ Mt 5, 12.

Des manendaechs

Verblijt u, lieve susterkijn,
Die tijt is cort, het sel doch sijn.
Een yghelic die sel ontfaen
Loen van dat hi⁴ heeft ghedaen.

5 Mit recht so moechdi sijn verblijt
In Jhesum Cristum talre tijt,

⁴‘hi’ naar DH; L: ‘hier’.

Die u sijn gracy heeft verleent
Dat gi die [10v] werlt nijt en dient.

Die werrelt is verganckelic,
10 Haer loen is altzeer wanckelic.
Wanneert haer dienre waent tontfaen,
So coemt die doot en spreect hem aen.

Och, hoe verveerlic ist verdriet
In hem dan als hijt oversiet
15 Dat al sijn blijsscap is ghedaen
En ducht, hi moet ter hellen gaen,

Daer veel tormenten sijn bereyt
Hem die sijn leven heeft gheleyt
Al hier beneden op eertrijc
20 In oncuysheyt hoveerdelic.

Och, die tormenten sijn so fel.
So wie daer is, die woude wel,
Als ic vermoey na mijn verstaen,
Dat hem die doot mocht comen aen.

25 [11r] So wie daer is een oighopsclach,
Het dunct hem sijn so menighen dach,
Veel meer dan maken dusent jaer.
Dat doet die pijn, die helsche vaer.

Och, dus krijcht hi wanhoep, wantrou
30 End voer sijn sonden gheen berou,
Want hi hem nijt en heeft ghedient
Die sijn dienres berou verlient.

O gi die hier begheert of vry
Te sijn int laetste, hoert na my.
35 Ic ray dat gi die werrelt vliet,
So coem gi in dees vrese niet.

End dient Jhesu mit hart, mit syn,
Hi sel u geven goet ghewyn,
Dat beter sijn sel hondertfout
40 Dan ghi verdient of wynschen sout.

[11v] Int eynd sel hi u doen ghetrou
End voer u sonden goet berou,
Daer gi die vrees me selt verslaen,
Wanneer sy ju coemt vechten aen.

45 O, denct wat vruechde u sel sijn
Als gi ghedient hebt u termijn
Jhesu, coninc der werrelt wijt,
Die ju sel gheven hemmelrijc.

O, daer ist al so zuet, so schoen.
50 Een yghelic draecht daer een croen,
Die clare blencket onghelijc
Dan son, sterren, nu ter tijt.

Der zielen brugom is schoen

End sit daer inden hoechsten troen.
55 Die vruechde is onsprekelic
Daer hi sijn dienes me verblijt.

Sijn soet aenscouwen is so claer.
[12r] Wye bi hem is tien dusedent jaer,
Het dunct hem sijn een cleyne tijt,
60 Ja veel myn dan een oghenblijc.

Och, die mocht horen dat gheluyt
Dat daer een yghelic gheeft uut,
Hy soud wel liden alle pijn
Om een uyr in die vruechde tsijn.

65 Nu laet ons hier om roepen aen
Jhesum Cristum, den suete naem,
En bidden dat hi ons verlien
Hem hier te dienen sonder vlien.

O Jhesu heer, der meecheden croen,
70 Marien uutvercoren soen,
Die suver bleeft na ju gheboert,
Van u begheer wi tsijn ghehoert.

O scepper hemels end eertrijc,
Wi bidden u oetmoedelijc,
75 Wilt ons [12v] verlenen nu ter tijt
Ju hier te dienen mit jolijt.

End als ons tijt hier is ghedaen,
So wilt ons mit solaes ontfaen
Bi u boven in hemmelrijc,
Daer vruech end vreed is ewelijc. Amen.

[Des dijnsdaechs: Ave Maria, maghet reyn]

Ave maria maghet reyn

Want die ziel die werrelt begheven heeft ende Jhesu Cristo beghint te dienen, so wart sy zwaerlic ghetemptiert mit menigherhande temptacien, als daer ghescreven staet int boeck der wijsheyt: *Fili accedens ad servitutum Dei, prepara animam tuam ad temptationem.*⁵ Ende hier om so roep sy nu aen Marien, die moeder der ontferm[13r]herticheyt, die een troesterse is allen bedructen herten, ende claecht ⁵Eccl 2, 1. haer dat si ducht dat haer ghebet nijt ghehoert en wert. Ende si vraecht Marien wat dat bedijt dat si haer nijt en antwert, ende dat si nochtans haer druck ende liden claghet also dic. Ende Maria gheeft haer die saack te kennen als dat si in gheen onsuver herte wesen en mach, dat becommert is mit ydel ghedachten overmits haer grote suverheyt. Ende sy gheeft den ziel raet als dat sy alle ydel ghedachten van haer keert, ende dat sy alleen draecht Jhesus myn ende passy ende liden in haerre herten [13v], so sel sy dan haer dicke visitieren ende antwerdt gheven, als ghescreven staet int boec der wijsheyt: *Qui edunt me ad huc esurient. Et qui bibunt me adhuc sicient etc.*⁶ Ende die ziel antwert marien als dat si haren raet ghehelicken wil vollighen.

⁶Eccl 24, 29.

Des dijnsdaechs

- ‘Ave Maria, maghet reyn,
 Gi suverlicker sijt alleyn
 Der werrelts cierheit al ghemeyn.
 Ontsprekelic u suverheyt
 5 Gaet opter meyen daghereyt
 End al dat in haer is bereyt.
 In minen syn
 Staet [14r] uwe myn.
 O suver maecht,
 10 Mijn hert, mijn syn,
 So waer ic byn
 Gi wel behaecht
 Van u te sijn mijn ziel beclaecht.
- Verlanghen heeft my ombevaen
 15 Als ic aensie ster ende maen
 End voert denck hoet mit u mach staen.
 Gi sijt die edel suver bloem
 Daer uut ghesproten is Goots soen
 Jhesus heer van den hoghen throen.
 20 Al hemmelrijc
 Hem zeer verblijt
 In u clærheyt,
 Want gi die sijt
 Die men ghelijct
 25 Der daghereyt
 Mit al der voghelen sang bereyt.
- Ontsprekelic, o edel bruyt,
 Ju suete roec, u suet gheluyt
 Gaet boven alle sang end cruyt.
 30 Hi mach [14v] wel draghen hoghe moet
 Die u kijst voer dat eertsche goet
 Ende altijd uwe wille doet.
 Want hi ontfaen
 Sel sonder waen
 35 Een brugoms croen
 Die nijt vergaen,
 Mer als die maen
 Sel rayen scoen,
 Die gi hem edel bruyt selt doen.
- 40 Wat sel ic van u spreken meer
 Voer allen maechden heb di eer
 Van Jhesu, onsen lieve heer.
 Gi sijt sijn moeder, hi u kijnt
 Die u volcomelicke mynt.
 45 Al u begheert gi aen hem vijnt.
 Maria vrou,
 Hier om hi sou
 Die u ter tijt
 Mocht sijn ghetrou,
 50 Van allen rou
 Werden verblijt
 Hier na mit u in hemmelrijc.
- O suver maecht, verleent [15v] doch my
 Dat ic u hier ghetrouwe sy
 55 Bi wien ic bin of wie bi my.

Wat ic aenscou, tis my al niet,
Hoe scoen tmach sijn in dit verdriet
Als ic denck dat gi scoenre sijt.
O lieve macht,
60 Oft u behaecht,
Laet my doch sijn
By u ghedaecht;
End nijt beclaecht
Mer fris en fijn
65 Als een brugom in u aenschijn

O coninghin, maect dat bereyt
Mijn ziel, als sy van hene scheyt,
Moet sijn in hemmelrijc gheleyt,
Daer alle zielen spannen croen
70 End blidelicken singhen scoen
Mit Jhesu uwen lieven soen
Diet wel besiet.
Tis groot verdriet
Van daen te sijn
75 Daer vruechd [16r] ghesciet
End droefheyt vliet
Mit alle pijn.
O maecht, helpt my daer in die schijn.

O vrou, wat sel ic aene gaen?
80 Mijn sonden doen my dic verstaen
Dat mijn ghebet wort nijt ontfaen.
O moeder der ontfermherticheyt,
Al daer die sonder troest op heyt
Troest my, mijn sonden sijn mijn leyt.
85 O lieve maecht,
Ic word versaecht.
Och wat bediet?
Mijn hert dat claacht
Van snachs tot daechs,
90 Gi antwert niet
En weet hoet mit my is ghesciet.ʹ

Maria:

ʹDie saack sel ic ju segghen kijnt:
Seer weynich heb di my ghemynt
Want ydel [16v] ghedacht u hert verblint.
95 Ic bin so edel, scoen end fijn
Wie dat my mynt daer wil ic sijn
Alleen mit mijn cleyn kijndekijn.
Heb my te syn
End mijn kijnts myn
100 So sel u goet
Ghescien van hym
End daer ic bin
Ist dat gijt doet
Suldi hiernamels draghen moet.
105 Wilt alle yelheyt van u sclae
Ghedencket mijns end mijns kijnts naem
So sel ic u dic spreken aen,
End draecht sijn liden in ju hert
Dat hi leed end die grote smert

- 110 Doe hi om u ghecruset wert.
Om u leet hi
Bi sinen ty
So groot verdriet,
Lijdt gi nu vry
115 Alleen om di
Dat hi ghebiet.
[17r] Hier na sel u wel sijn ghesiet.’

Die droevighe mensch:

- ‘Maria maecht, ic uwen raet
Mit ganselicker trouwen vaet
120 End wil ontsegghen alle quaet.
Gaet wech van my, o ydelheyt,
Maria heeft my waer gheseyt,
Want gi mijn hert dicwijl verleyt.
So mach die bloem
125 Mit haren soen
My spreken aen
End gheven loen,
Een suver croen
Als ic sel gaen
130 Van heen bi haer boven die maen.
- Daer si is roes van paradijs,
Scoen, edel, claer, frisch, suet end wijs,
Voer allen meecheden draeght si prijs.
Wye soudmen vijnden haers ghelijc
135 Die God [17v], ons vaer van hemmelrijc,
Mit sinen vrucht ghebenedijt?
Nyemant voerwaer,
Dat is doch claer
Een yghelijc.
140 Want tis van haer
Een seker maer
Over eertrijc,
Dat si is vrou van hemmelrijc.

- Waerlic si is die edel vrou,
145 Diemen mit rechte dienen sou
Want si haer dienres is ghetrou.
Gheloeft des vry, so wie haer dient
End haer mit rechter herten meeynt
Si sel hem sijn een grote vrient.
150 Haer si lof, eer
Mit onsen heer
Tot alre tijt
Die ons hier neer
Wil maken seer
155 In hem verblijt
End daer na gheven ewich rijc. Amen.’

[Des woensdaechs: Maria coninghinne]

[18r] Maria coninginne, mijn etc

Want die ziel Marie gheantwert heeft haren raet te doen ende te vollighen, dat is Jhesus myn in haer hert te draghen. Mer also als haer dunct so en siet sy desen raet uut haer selven nijt te volbrenghe. Hierom begheret sy van Marien hulp ende ghenade om haren raet te volbrenghe, want si een fonteyn is alre ghenaden, als ghescreven staet: *Ego mater pulchre dilectionis et agnitionis et sancte spei in me omnis gratia vite et veritatis etc.*⁷ Ende Maria troest haer volcomelic van allen druc, liden ende vresen.

⁷Eccl 34, 24-25.

[18v]

Des woensdaechs

‘Maria coninghinne,
Mijn troest, mijn toeverlaet,
Vercrijcht my u soens mynne,
Berou voer mijn misdaet.

5 Des word ic wel ontwaren
Dat u kijnts myn is goet,
Want si can thert verclaren
End gheven goede moet.⁸

10 Soe wye ijt sel beghinnen
Tot sinen lof end eer,
Staet hi nijt inder mynnen,
Tsal hem verdrieten seer.

15 Dus ist my in die synne
Dat al mijn dienst is nijt,
Doe icse sonder mynne,
Daer traecheyt zeer of vlijt.

Hierom wilt mijns ontfermen,
Maria edel vrou,
Helpt my int hert te bernen
20 Mit Jhesus [19r] myn end u.

Ic mach my wel beclaghen,
Bewenen talre tijt
Dat ic aldus veel daghen
Mit cleyne myn bin quijt.

25 Och, had ic my begheven
Doe ic was out tien jaer
In gheestelicken leven,
Ic waer sijn myn veel naer.

30 Nu troest my, keyserinne,
Maria suver maecht,
Sterct my mit ju kijnts mynne,
Droefheyte van my verjaecht.’

Maria seyt:

‘O mensch, sich u van binnen.
Swijcht stil end hoert my aen
35 End scerpert uwe synnen,
So moech di my verstaen.

⁸‘can thert’ naar C en DH;
L: uit ‘cant kert’.

U claghen end begheren,
Dat heb ic wel verhoert.
Anxt, droefheyt u beheren,
40 [20r] Daer gi wel myn voer kort.

Ic sel u myn bewerven
Van Jhesu minen soen.
Draecht int hert liever sterven
Dan teghens hem te doen.

45 Wanneer gi u cont gheven
Daertoe mit al u syn,
So wilt in vruechden leven,
Want gi hebt mijn kijnts myn.’

Die drovighe mensch:

‘Och, wie sel my verlenen
50 Al so int hert te staen,
Of hoe sel ic verdienen
So goede myn tontfaen?’

Maria mater gracie:

‘O mensch waer sijn dijn synnen,
Hoe dwaeldi aldus zeer?
55 Wilt doch in u bekennen.
Het heeft verdient u heer.

Waerom wil gi dus troeren
End u verslaen [20v] dus seer?
Had God u nijt vercoren,
60 Gi waert hier nummermeer.

Veel meer dan gi cont wischen,
Heeft hi voer u verdient,
Mer gi sijt traech int eyschen
Int spreken: ‘Heer verliet.’

65 Tghebet sel wel vercrighen
Dat gi doet mijns kijnts eer.
Mach twifel buten bliven,
Dat hijndert alte zeer.

Gi kont dat nijt begheren.
70 Ist salich, tsal u ghescien
Mer trouwen soud u deren,
Ten sciet u een noch ghien.

Ju bidden end begheren
Laet vliegghen van u snel,
75 Maect anxt, wanhoep gheweeren,⁹
Want sy doen u groot quel.

Gi moet wel in u herte
Troeren voer [21r] u misdaet,
Mer denct dat mijn kijnts smerte
80 Hem veel te boven gaet.

Wee hen die dat vergheten,

⁹‘wanhoep gheweeren’ naar
DH; L: ‘van hoep gheen
veren’.

Op haer verdiensten staen,
End daer op hem vermeten
In mijn kijnts rijc te gaen.

85 Tien dusedt jaer beneden
Gheleeft zeer strengelijc
En heeft boven gheen reden
Te sijn een oghenblic.

Want beter ist verclaren
90 Mijns kijnts een oigh opslach,
Dan in tien dusedt jaeren
Yemant verdienen mach.

Mer die troert voer sijn sonden,
So lang hem duert eertrijc,
95 End hoept op mijn kijnts wonden
Verdient sijn ewich rijc.

Doet so en weest te vreden,
[21v] Wilt u nijt seer versclaen.
Denct wat hi heeft gheleden,
100 Al heb di veel misdaen.

Een droepel van sinen bloede
Is weerdich doch alleen
Te nemen uut armoede
Die werrelt al ghemeen.

105 Nochtans heeft hijt te gader
Ghestort voer u misdaet,
End pays tusschen sijn vader
End u zeer wel gemaect.

Hier om wilt u verbliden
110 End dient hem trouwelijc.
Hi sel in corten tyden
U halen in sijn rijc.’ Amen

[Des donredaechs: Hi troer die troeren wil]

Hi troer die troeren wil etc.

Want die ziel nu volcomelic ghetroest is van Marien, so keert sy [22r] haer van allen anxt ende vresen die haer soude moghen brenghen tot wanhoep. Ende sy gheeft haer tot hoep ende gheheel betrouwen in Jhesu Cristo, waerom sy waerachtelic ende mit recht goeden hoep ende goet betrouwen wel hebben mach in Jhesu Cristo. Dus wort sy nu ghetoghen van dat ander cordekijn hier voer ghenoeemt dat hoep heet, ende sy spreekt van groter blijsscap: ‘Hi troer die troeren wil, mijn troeren is ghedaen, etc.’ Als die propheet David seyt: *Exquisivi dominum et exaudivit me et ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.*¹⁰ Dat is in Duytsch [22v]: ‘Ic heb den heer ghesocht ende hi heeft my ghehoert, ende uut al mijnre droefnissen heeft hi my verlost.’

¹⁰Ps. 33 (geen letterlijk citaat).

Des donredaechs

Hi troer die troeren wil,
Mijn troeren is ghedaen.
Ic heb ghezweghen stil,
Mariam verstaen.

5 Waerom so soud ic troeren
Of sorghen alte seer?
Mi dunct ic bin vercoren
Van Jhesu minen heer.

Dat ic hem bin vercoren
10 Heeft hi ghedaen aenschijn,
Want ic most sijn verloren
Deed sijn doot end sijn pijn.

Hi is hier neer ghecomen
Daer in bin ic verblijt.
15 Misdaet sou my [23r] verdoemen,
Sijn doot heeft my ghequijt.

Hier om wil ic hem minnen
Die my dus heeft verlost,
End in mijn hertkijn¹¹ bijnden
20 Houwen voer al mijn troest.

Ic weet dat wel voerwaer,
Deed sijn pijn end sijn doot,
Al bay ic dusent jaer,
Twaer al verloren goet.

25 Dus wil ic my verbliden
Seer vroemelic in hym,
Draghen tot allen tyden
Sijn doot in minen syn.

Lof, eer, danck sy Marie,
30 Die edel suver maecht.
Ten was noch waerlic nye
Dat sy my liet versaecht.

¹¹‘hertkin’ naar DH; L:
‘kertkijn’.

[Des vridaechs: O Jhesu, uutvercoren heer]

Want die ziel ghecomen is [23v] van anxt tot hoep ende gheopenbaert heeft dat groot betrouwen dat si heeft in Jhesu Cristo, so wert si nu ghetogen mit desen groten betrouwen tot eenre bernender mynnen Jhesu Cristi. Ende dat is dat derde cordekijn voerghescreven: mynne. Ende sy vertelt Jhesu Cristo tot sijnre groter eeren wat hi gheleden heeft om die liefde van haer. Waerom sy mit rechte sculdich is hem te mynnen mit al haerre herten. Ende sy gheeft hem te kennen hoe suetelic ende ghenuechlic dattet is sijn naem jhesus ende sijn liden in hartkijn te draghen. Aldus so is Ma[24r]rien raet in haer volbracht. Ende si spreect uut groter liefden: ‘O Jhesu uutvercoren heer.’ *Iuxta illud psalmi: Quemadmodum desiderat servus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, deus.*¹² Dat is te segghen: ‘Gheliker wijs als dat hert begheert die fonteyn der wateren, also begheret mijn ziel totti, o God.’ ¹²Ps 41, 2.

Des vridaechs in memori

O Jhesu, uutvercoren heer,
Na u verlanghet my so seer.
Mijn hert end al mijn synnen
Begheren u tontfaen
5 End al van groter mynnen
Die gi my hebt ge[24v]daen.

O Jhesu lief, alst u behaecht,
Begheer ic tsijn mit vruched ghedaecht
Bi u, mijn troest van binnen,
10 Mijn blijsscap, vreed te gaer.
Mijn hert dat quelt van mynnen,
Ic woud ic bi ju waer.

Gy sijt mijn hoep, al mijn solaes,
Deed ghi in my en waer gheen paes.
15 Want had gi nijt gheleden
Den doot hier op eertrijc
En vond in my gheen reden¹³
Te comen in u rijc.

¹³‘En’ naar C en DH; L:
‘End’.

Jhesu, hoe soud ic ymmer meer
20 Vergheten u, mijn lieve heer,
Die sijt om my bespoghen
End yamerlic bespot,
Opt hoeft ghedut, ghetoghen,
Gehouden voer een sot.

Och [25r] ghi wort valschelic befaemt,
Gheghecelt, deerlic naect bescaemt.
Ic denck eer gi te deggen
U cleer had weder aen,
Gi most dat zwaer cruys dregghen,
30 Ter bitter doot werts gaen.

Onnosel lam, gi ghinct beruoet,
Bloet hoefs, ghewont end zeer bebloet,
Ic denck mit bloten armen.
Men stiet u hier en daer.
35 Ghi zeecht dic neer, ocharmen,
U cruys was veels te zwaer.

Om minen wil liet gi u aen
Voeten, handen dat cruys doersclaen.
Ju syyd wert doerghesteken,
40 Van doornen was ju croen,
Ghi liet u leedkijns breken,
Seer [25v] bitterlicke, doen.

Wel stenen waerlic is sijn hert
Die hoert of denct u doot, u smert
45 End nijt en weent uut mynnen.
Tsi weynich, veel of zeer
Of nijt en lijdt van binnen
Mit u, vercoren heer.

Die u hoert nomen in der tijt,
50 Mit recht mach hi wel sijn verblijt.
Want tis hem suet te horen

Jhesum, die zuete naem.
Die denct ic waer verloren,
Had Jhesus doot ghedaen.

- 55 O Jhesu lief, u doot, u naem
Is my int hert also bequaem
Dat ic en weet te vijnden
Gheen beter medecijn
In my om te verwinnen
60 Des viants fel venijn.

- Hier om bid ic u, waer ic ga
[26v] Of waer ic bin, sit, leg of sta
Dat gi tot allen tiden
U naem Jhesus, u myn,
65 U doot end al u liden
Laet comen in mijn syn.

[Des saterdachs: O ghi, die Jhesus wijnghert plant]

Want die ziel ghecomen is tot groter mynnen Jhesu Cristi ende zeer begheert bi hem te wesen, so wert sy nu ghetoghen mit deser groter lieften ende begheerten in eenre contemplacy des zuete lants daer ewighe blijsscap is, daer men ewelic Jhesum Cristum aenscouwet sonder ophouwen. Ende mit deser sueticheyt die sy verneemt in haerre contemplacien van dien [27r] lande der ewigher glorien, so troest sy hier in dit leste ymmekijn allen den ghenen die Jhesu Cristo dienen ende sprekent: ‘O ghi die Jhesus wijnghert plant, verblijft u op dat suete lant.’ Als die propheet seyt in die souter: ‘*Plantati in domo domini, in atrijs domus Dei nostri floreunt etc.*’¹⁴

¹⁴Ps 91, 14.

Des saterdachs plant dit in der memorie

- O ghi, die Jhesus wijnghert plant,
Verblijft u op dat suete lant,
Daer gi toe sijt vercoren.
Die ciergeyt is onsprekelic,
5 Die blijsscap onbegripelic,
Die ju daer sel gheboren.
[27v] Die claerheit, vreed, vruechd, suverheit,
Die Jhesus u daer heeft bereyt,
En is ju nijt te nomen.
- 10 Jherusalem ist lant sijn naem,
Vol heylicheden schoen bequaem
Vervult mit allen vruechden.
Van heen en coemt daer nyemant in
Dan die int thert draecht Jhesus myn
15 End is verciert mit duechden.
Dus is hi die sijn wijnghert plant
End neerstich dient. Hem seer verlant
Om corts bi hem te comen.
- Van die vader inder ewicheyt**
Och hoe onsprekelicke claer
20 Dat God daer is ons lieve vaer
Is wonder meer dan wonder.
Hi is die ewich heeft ghe[28r]weest

End alle dinghen wesen gheeft
Daer boven end hier onder.
25 Uut hem vloeyt alle sueticheyt
Die haer so vard end wide spreyt
Al tot tlants gulden muren.

Van Jhesu

Sijn enich kijnt, Marien soen,
Is daer so wonderlicke scoen
30 Diet tlant u heeft ghewonnen.
Hi is soe suet ghenuechelic,
Veel scoenre, claere onghelijc
Dan hondert dusent sonnen.
Hi sit daer in dat suete lant,
35 Sijn lieve vaer ter rechterhant
Voer allen creaturen.

Die hem aenscout is so verblijt,
Tien dusent jaer dunct hem gheen tijt.
Tis waer diet can versynnen,
40 Want reden [28v] die tijt en is daer niet.
Daer nummermeer en is verdriet,
Van buten noch van bynnen.
Men is daer ewich vroem end bly,
Van allen sorghen is men vry.
45 Daer mach gheen weeld ghebreken.

Van Maria

Maria is daer coninghin
Al reyne maechden haer ghesyn
Die Jhesu sijn vercoren.
Mer sy is boven al ghemint
50 Van conincs soen, haer lieve kijnt,
Als balsom onder doren.
So claer, schoen, frisch end suverlijc
Dat si daer is in haer kijnts rijc
En is u nijt te spreken.
55 Haer croen blenct wonderlicke zeer,
Al gulden lelien sijn haer cleer
Gout rosen [29r] haer sampielen.
Recht als die sterren ende maen
Hier van die sonne licht ontfaen
60 So doen van haer die zielen.
Haer roeck gaet boven allen cruyt
End boven symbalen haer gheluyt
End al tghescal der pipen.

Van die borghers

Die borghers draghen al een croen
65 End singhen dat clinct in den throen
Osanna alleluya.
Mer och der maechden sang is scoen
Die singhen mit des conincs soen
End mit die maecht Maria.
70 Hoe dat luyt over hemmelrijc
Hoe scoen, claer, suet end wonderlijc
En mach gheen mensch begripen.

Haer croen heeft [29v] om een rosecrans,
Sy singhen mit Jhesu anden dans
75 End loven sonder merren.
Dat cranskijn heeft so groot virtuoet,
Elc rooskijn gheeft meer clærheits uut
Dan sonne, maen end sterren.
Gheen cruyt op eertrijc is so goet
80 Dat ruken mach als cranskijn doet
Al waer oncruyt fiolen.

Sy horen och dat suet gheluyt:
Coemt mijn gheminde suver bruyt
End ruyst u in mijn armen.
85 Si sijn bevaen mit Jhesus myn
Als serubin end cheraphin
Van groter lieft sy bernen.
Ghelijc die son is haer aenschijn,
Si volghen tsuete lammekijn
90 [30r] Ghecleet mit witten stolen

Van die heylighe enghelen

Die enghelen zielen sijn ghemeen
End singhen blide onder een
Den coninc van den thronen:
Lof eer sy u heer sabaoth
95 Almachtich, ewich, heylich god
Een wesen, drie personen.
Gi sijt die ewich hebt gheweest
End hemel, eertrijc mit u gheest
Doet vrolic jubileren.
100 Och tis hem seer behaechlijc
Te horen van dat suete rijc
Die eerberlicke leven.
End dienen Jhesu trouwelijc
Sijn wijnghert planten bouwelijc
105 Die werlt sy begheven.
Want als haer tijt hier is ghedaen
Sel hise [31r] lieflic daer ontfaen
Ghelijc die son verciereren.

Tsal ewich duren sonder ow
110 Tis scoenre veel dant waer van gou
Verciert mit gulden bomen.
Die clærre blencken dan die maen
Die sonne sy te boven gaen
Mit haren sueten bloemen.
115 Van puren gou ist scoen paveyt
Mit sueten rosen al doerleyt
Die sullen ewich duren.

Ic heb so veel u nijt gheseyt
Dant tlant en is noch bet bereyt
120 Dan enich mensch mach dencken.
Plant vry gi selt daer sijn verblijt
Mer siet dat gi ghestadicht sijt
Ju tijt die naect allencken.
Als Jhesus u daer [31v] sel ontbien
125 Ju wercken sel hi oversien

End na u duechden lonen.

Och waerlic hi is seer verblint
Die tijttelic voer ewich mynt
End wil dit lant vergheten,
130 Nochtans wel siet sijn fundament,
Dat scoen vercierde firmament
Mit sterren end planeten.
Och god verleent een yghelijc
Omt lant te dencken op eertrijc
End daer na te bewoenen.

[Hierna volghet een merkelicke suete verweckinghe tot hemmelrijc]

Hierna volghet een merkelicke suete verweckinghe tot hemmelrijc Och lieve suster, dencket in u selven hoe scoen ende hoe genuechlic dattet hier [32r] op eertrijc is in der meyen tijt in der daghereyt, als die bloemkijns ende die roeskijns uutspruten ende hem suetelic op die sonne toecoemst op luken ende beghinnen bovenmaten wel te ruken. Ende alle die bloemkijns sijn bevaen mit sueten loverkijns ende blueyen suverlic. Ende die son beghint scoen ende claer te risen aen dat firmament des hemels. Ende alle die voghelkijns sijn vroechdelic in der lucht ende singhen seer blidelic ende scoen. Och, wie mach anders segghen, ten is seer ghenuechlic in desen voerscreven tijt.

Och uutvercoren suster, ghesciet dese [32v] voerseyde sueticheyt hier op eertrijc, in des conincs kercker: want eertrijc en is nijt dan een diepe kercker daer wi in sijn gheset overmits ons misdaet; want doe Adam, onse oude vader, ende Eva, onse moeder, Gods ghebot braken, doe worden sy uutten paradijs gheset in den kercker, dat is: hier op eertrijc. Daerom seg ic u, lieve susteren: ghesciet dese voerscreven sueticheyt hier op eertrijc in Gods, des ewich conincs, kercker, o dencket dan in u selven wat groter zueticheyt moet ghescien in Gods, des ewighe conincs hove ende [33r] in sijnre salen boven in hemelrijc. Sijn dese roeskijns ende bloemkijns hier dus zuet ende singhen dese voghelkijns dus scoen ende blidelic op eertrijc in dese kercker, och, hoe suet ende scoen moeten dan die bloemkijns sijn ende roeskijns in des conincs hove ende in sijnre salen, wellicke bloemkijns ende roeskijns nummermeer en vergaen noch en verdorren. O, hoe scoen sijn daer die bloemkijns mit sueten loverkijns bevaen, ende hoe blidelic ende hoe scoen moeten daer die voghelkijns singhen, daer anders nijt en is dan grote vruechde ende blijsscap ewelic duren[33v]de. Tot wellicke blijsscap ende vruechde brenghet u ende my tesamen God die vader, die soen ende die heylighe gheest, drie personen, een wesen, na deser tijt, die nu ende ewich over alle die werrelt moet sijn ghebenedijt. Amen, amen, amen.

[34r]

[Het tweede boek van de Geestelicke melody]

Hier beghint dat ander boecksken der gheestelicker melodien. Ende want die ziel is ghecomen totter mynnen Goots, ende die heylighe leere Sinte Pouwels spreect: *Caritas patiens est*,¹⁵ dat is: ‘Die mynne is verduhdich ende lijdsaem.’ Hierom tractiert dit boecksken properlic alleen van paciency in ghedachten ende in wercken. ¹⁵1 Kor. 13, 4.

Ic sie den dach int Oest opgaen

Want die ziel suete contem[34v]placy ghehadt heeft van hemmelrijc, so dunct haer dat alle die ghenuechten vander werrelt ydelheyt is, want sy verghanckelic is. Hierom so spreket sy dat die gheen hem alre best bewaren die hem alleen op God verlaten.

Ende een goede lering mach men uut dit hymmeken trecken. Dat is dit: so wat sueticheyt dat men verneemt, het si in sien, in horen, in ruken, in smaken of in ghevolen, dat men die terstont geliket by hemmelrijc ende denct: ‘Och, is dit dus suet ende ghenuechlic hier op eertrijc, daer alle dinghen verganckelic sijn, hoe scoen ende ghenuechlic moe[35r]tet dan sijn in hemmelrijc, daer alle dinghen hondert dusent werve zueter sijn ende scoenre ende ewelicke durende.’

Ghebet

- Ic sie den dach int Oest opgaen.
O Jhesu lief, wilt my bistaen,
Verleent my desen dach tontfaen
Mit danberheit in uwe naem
5 End alle sonden wederstaen.
O Jhesu lief, ic roep u aen,
Wilt my mit uwe myn bevaen
Opdat ic u mach sijn bequaem
End so des viants strick ontgaen.
- 10 Die sonne scoen end claer opgaet.
Och heer, vergheeft my mijn misdaet
End weet my anders ghenen raet
Te [35v] comen inder vruechden graedt.
Gi sijt mijn hoep, mijn toeverlaet,
15 Al mijn ghenade aen u staet.
O Jhesu lief, nu van my sclact
Mijn sonden, boesheit ende quaet
End set my inder duechden straet.
- Die voghelkijns sijn blidelic,
20 Die bloemkijns bloeyen suverlic,
Die lelikijns spruten gracelic,
Die roeskijns ruken suetelic.
Hoe scoen moet sijn in hemmelrijc,
Daer alle dinck ontsprekelic
25 Veel scoenre is, ya onghelijc,
Dant wesen mach hier op eertrijc.
Och heer, haelt my daer cortelijc.
- Wat baet dees vruechd die men aensiet?
Sy coemt ghering [36v] end gaet seer vliet,
30 Sy is nu end schier is sy niet,
Wat ist anders dan groot verdriet,
Al dat hier op eertrijc ghesciet?
Hierom hi him seer weel beriet
Die hem alleen op God verliet
35 End deed ghelijc als hi ghebiet,
Der werrelts vruechde afterliet.

- O Jhesu, heer der reynicheyt,
 Gi sijt daer al mijn troest aen leyt.
 Ic myn veel meer u zueticheyt
 40 Dan alder werrelt suverheit.
 Ic bid u goedertierenheyt,
 Verleent mijn hert oetmoedicheyt
 Opdat ic u mach sijn bereyt
 End dienen mit ghestadicheyt.
 45 Lof sy u inder ewicheyt. Amen.

Mijn hertkijn¹⁶ is in liden etc.

[37r] Want die ziel suete contemplacy ghehadt heeft van hemmelrijc ende alle die ghenuechten dunct haer ydelheyt wesen. Hier om claecht sy dat haer hertkijn dicwijl druck ende liden heeft, alst denct op die vruechdelicheyt die in hemmelrijc ghesiet ende dat sy dat nijt en is. Ende sy begheert te mael zeer van Jhesu Cristo haren brudegom ghevisitiert te sijn mit sueticheyt. Ende ihesus en antwert haer nijt, waerom dat sy bedroeft is.

¹⁶‘hertkijn’ emendatie; L: ‘kerkijn’.

Mynt jhesum

- Mijn hert dat is in liden
 Alst denct op hemmelrijc,
 Daer sy hem al verbliden
 [37v] Mit Jhesu ewelic,
 5 End syn van sorghen vry.
 Och heer hoe wee is my
 Als my coemt in den syn
 Dat ik daer nijt en byn.
- Och ic byn hier beneden,
 10 Daer boven die ic myn.
 Tis langhe tijt gheleden,
 En hoerde nijt van hym,
 Hoe dattet mit hem staet.
 Nu Jhesu lief, ontfaet
 15 Mijn ziel die aldus zeer
 Om u quelt, lieve heer.
- Wye sel mijn bootscap draghen
 Jhesu mijn suete lief?
 Och mocht ic hem behaghen,
 20 Dat waer al mijn gherief.
 So woud ic vrolic sijn,
 Mijn hert lijd dicwijl pijn.
 Als ic my ijt ontga.
 Mijn lief nijt vast en sta.
- 25 En weet gheen beter bode
 Te seynden [38r] aen mijn lief,
 Dan ic my gheef tot Gode.
 Mijn hert, laet sijn mijn brief.
 Hi selt al wel verstaen
 30 Hi is diet hert siet aen.
 End daer na hi verlient
 Sijn gracy die hem dient.

O Jhesu heer der heren,
Goots uutvercoren soen,
35 Aensiet doch mijn begheren.
Ghelieftet u, wilt doen.
Het is zeer mijn begheert
Te sijn ghevisiteert
Van u, o lief, al thant.
40 Mi seer na u verlanct.

Ju suete consolacy,
O Jhesu, lieve heer,
Is my een grote gracy.
Ic bid u daer om zeer.
45 Och vueld ic hem in my,
Van sorghen waer ic vry.
Want hoet hert is ghewont,
Sy maectet al[38v]ghesont.

Waer blijf di, uutvercoren,
50 En word ju nijt ontwaer.
Ic bid ju, wilt doch horen:
Mijn hert, dat is my zwaer,
Te mael seer onghestelt.
Het is om u dat quelt.
55 Van rouwen selt vergaen,
Macht ju troest nijt ontfaen.

Och wilt my nijt begheven,
Mijn alreliefste heer.
Want sonder u te leven
60 En wunsch ic nummermeer.
Gi sijt mijn hert, mijn syn,
Ic bid ju, spreek my in.
Laet my van u verstaen,
Hoe gi wilt sijn ontfaen.

65 Ic had u also gharen,
O Jhesu lief, in my.
Gi sijt mijns herts verclaren,
Mit u so bin ic bly,
Tis anders groot verdriet.
70 Al dat in my ghe[39r]sciet,
Hoe scoen hoe suet mach sijn,
Tword al int laetste pijn.

Nu wilt mijns doch ontfermen,
Ic heb ju lang verbeyt.
75 Coemt, doet mijn hertkijn bernen
Mit u in sueticheyt.
Het is my also bang,
Want gi toeft also lang,
Des bin ic onghewoent.
80 Och lief, ic bid u, coemt.

Och heer, veel tribulacy
Is my aldus bereyt.
Heb ict verdient, och lacy,
Dat is my waerlic leyt.

85 My dunct, gi staet my leech.
Tis ymmer nijt alst pleecht.
Ic claech ju mijn verdriet
End gi en troest my nyet.

Och nu mach ic wel troeren

Want die ziel Jhesum Cristum [40r] haren brugom zeer begheret ende sy hem nijt en vernemet. Hierom is sy seer bedroevet ende weder roept dat sy voer int eerste boexken gheseyt heeft, sonderling in die ymmen ‘Hi troer die troeren wil, mijn troeren is ghedaen.’ Want dat sprac sy, doe Jhesus haer veel consolacy van binnen gaf. Ende want sy haer doe seer beroemde op die mynne ende liefde die sy in Jhesu Cristo had, so laet hise nu wat begaen ende siet of sy hem also wael betrouwen sal ende mynnen als hi van haer is, ghelijc als sy doet, wanneer hi by haer is. Welc sy nijt en doet. Want [40v] sy waent van haren brugom vergheten te sijn. Dus gescietet in haer als die propheet David spreect: *Ego dixi in habundantia mea, non movebor in eternum. Avertisti faciem tuam a me et factus sum conturbatus.*¹⁷ Dat men dus verstaen mach: ‘Heer Jhesu Criste, ic sprac in die overvloedicheyt mijnre devotien, ic en soud ¹⁷Ps. 29, 7-8. voertmeer nijt beroert werden of troeren. Ende nu heb di dijn aensicht van my ghekeert ende bin ter stont beroert.’ Welc haer onvolmaectheit scout is. Hierom so keert sy haer weder aen die fonteyn der ghenaden Marie ende sy beghe [41r] ret troest van haer Ende Maria troest haer mynnentlic ende sy gheeft haer die saack te kennen waerom dat haer soen Jhesus Cristus haer nijt en openbaert. Ende sy leert haer wat sy doen sal, wil sy perfect wesen ende Jhesu Cristo, haren brugom, te deghen behaghen.

Och nu mach ic wel troeren.
My dunct ic heb verloren
Jhesum mijn suete lief.
Ic waend hem sijn vercoren,
5 Ic sprac: ‘en wilt nijt troeren.’
Tis al een ander brief.

Mijn hert end al mijn synnen
Sijn [42r] zeer beswaert van binnen.
In my is groot verdriet.
10 Ic waende staen ter mynnen.
My dunct zijts te beghinnen.
Mijn lief en acht my niet.

Och wie sel my nu leren?
Aen wien sel ic my keren
15 Daer ic mach troest ontfaen?
Jhesus is mijn begheren,
Van rou sel ic verteren,
Wil hijs my dus ofgaen.

Tis noot ic wil my keren
20 Aen haer end troest begheren
Die moeder is end maecht.
Ic hoep tot sijnre eeren
Sel sy my visiteren
End maken onversaecht.

25 Maria coninghinne,
Mijns hertens troesterinnen,
Och hoe ist dus ghesciet?
Ic waen in [42v] ju kijnts mynne
Te staen mit hert, mit synne.

30 Nu dunct my tis so niet.

Nu noch in ghenen tiden
En can ic my verbliden,
Tis nijt mit my alst pleech.
Ic merc aen [43r] allen siden,

35 Wat ic verneem tis liden,
Ju soen die staet my leech.

Ic waen van daech te daghen:
‘Nu sel ic hem behaghen,
Hi sel my comen bi.’

40 Mer lacy na mijn claghen,
Dunct my hem weynich vraghen.
Hi blijft te mael van my.

Och dus ist scarp te striden,
Te kennen sijn verbliden
45 End droevich sijn altijd.
Een wijltijts mochment liden,
Mer och tot allen tyden
Tis my te scarp strijt.

Nu maecht, wilt mijns ontfermen.
50 Mijn wenen end mijn karmen
Laet nijt verloren sijn.
Ic bid, helpt my te bernen
Mit myn in u kijnts ar [44r] men.
Troest my uut dese pijn.

Hier antwert Maria mine:

55 ‘O creatuer, dijn claghen,
Dijn bidden end dijn vraghen
Heb ic al wel verstaen.
Gi wilt mijn kijnt behaghen,
Mer trcuys mit hem nijt draghen,
60 Daer al die myn leyt aen.

Ghi wilt u hier verbliden
End oec na desen tyden
Mijns kijnts solaes ontfaen.
Mer gi en wilt nijt striden
65 In bitterheyt, in liden,
Als hi heeft voer ghedaen.

O denct ten is gheen reden
Heb di hier nijt gheleden
Dat gi coemt [44v] in sijn rijc.
70 Hier om: wil gi in vreden,
Verdient dat hier beneden
Mit striden vromelijc.’

Die drovighe mensch:

‘Maria, bloem der bloemen,

Dit heb ic wel vernomen
75 Het moet so sijn ghedaen.
Mer soudt u kijnt nijt comen
End my int striden vromen,
Hoe soud ic bliven staen?

My docht die tijt verleden
80 Als ic deed mijn ghebeden,
Hi troeste my seer wael.
Mer bin ic nu tontvreden
End bid tot allen steden,
Hi laet my altemael.

85 Soud hi my dus begheven
Wat baet waer my te leven:
Waer ich nijt beter doot?
Van anxt mach ic [45r] wel beven
Want word ic dus verdreven
90 So is ghedaen mijn moet.'

Maria:

'O die ic pleech te leren
Dat gi u soudt ververen
End lijdsaeem sijn altijd.
Waer is u profiteren
95 Dat gi toent mijns kijnts eeren
In desen cleynen strijt?

Wist gi mijn kijnts manieren,
Die hi heeft int regieren
Sijn vrienden op eertrijc,
100 Ghi soudt des nijt versieren
Hoe suet, hoe goedertieren,
Hi is een yghelijc.

Sijn dienres int beghinnen
Helpt hi die strijt die winnen,
105 Op dat si bliven staen.
Hi gheeft hem vruechd van binnen
Mer na [45v] als sy hem mynnen,
Laet hise wat begaen.

Nochtans tot allen tiden
110 Aensiet hi hoe si liden
End vechten om die croen.
End die verwint mit striden,
Sel hi seer corts verbliden
Daer boven in die throen.

115 End die die strijt verliesen,
Tsoudt nijt sijn, mocht sy kyesen.
Sy vallen, tis hem leet.
Dees wil hi nijt verwissen,
Mer dat si weder risen
120 Maect hi die wech bereyt.

Dus wilt u nijt vervaren.
Om sinen wil lijd gharen
Het sy al wes dat si.

Hi sel u wel verwaren
125 End binnen corten jaren
Van allen maken vry.

Gi sijt des nijt ont[46r]warer
Al wort ju liden zwarer,
Op dat gi lijdsaem sijt.
130 Want dus u loen coemt narer,
Ju croen wordt boven clarer,
Hier om loeft God altijd.

En bidt tot allen tiden
Dat hi u hier laet liden
135 Ter eer van sinen naem.
Want als gi wel coent striden
En sonder sijn verbliden,
So word gi hem bequaem.’

Die ziel:

‘O edel vrou der vrouwen,
140 Scoen moet sijn u aenscouwen,
Want ju troest is so soet.
Wel mach ic u betrouwen
Deed gi, mach scien van rouwen,
Soud my vergaen die moet.

145 Gi doet mijn hert opluken
Recht als die son [46v] doet spruten
Die bloemkijns op dat wout.
Mer een puent doet seer sluten:
Macht ju kijnt nijt ghebruken,
150 Vlusch vrees ic tsi mijn scout.

Wist ic, twaer nijt verloren
Als hi my dunct nijt horen,
Mer twaer om mijn profijt.
So sou ic weynich troeren,
155 Mer vlusch coemt my te voren
Mijn scout ics bins al quijt.

Dit doet my dicwijl suchten
End toerdel doet my duchten,
Oec vrees ic my tontgaen.
160 Dus dunct my moet ic vechten.
Ic vuel weynich verlichten
Hoe sel ic hier meed staen.

Oec heb ik dicwijl vresen
Hoet na mit my sel wese.
165 Tis [47r] dus mit my alre.
Want word ic dan verwesen
Hoe selmen my ghenesen
Is my terstont dus wee.’

Maria antwert:

‘Nu hoert, ic sel u leren,
170 Mer gi moet profiteren,
Wil gi corts loen ontfaen.
Wilt dus so nijt begheren

Noch oec sylogizeren.
Laet god mit u begaen.

175 Hi kent veel bet u leven
End wat hi u sel gheven
Dan gi doet ymmermeer.
Wil hi, gi sijt verheven.
Wil hi, gi wort verdreven.

180 Van allen danct hem zeer

End wilt u daer toe voghen
Dat gi u laet ghenoghen
Mit dat hi u toeseynt,
Tsi blijsscap, [47v]vruechd of doghen,
185 Rou, liden of verhoghen:
Van allen sijt content.

Denct nijt: 'dits mijn behoeven
Had ict, ic wou Goy loven.'
Mer loeft hem talre tijt.
190 Want hier beneen en boven,
-Des moech di wel gheloven-
Aensiet hi u profijt.

In hem set al u sorghen,
Vreest nijt hoe tsijn sel morghen
195 Of over langhe tijt.
Wil hi, gi moecht vlus sterven.
Hier om wilt slecht besorghen
Die tijt daer gi in sijt.

Wilt voer u sonden suchten
200 End voer dat oerdel duchten
End vrees hebt u tontgaen,
Want dees drie doen wel vruchten.
Sy [48r] sijn hulpich int vechten
In sonden wederstaen.

205 Sy doen veel goets beghinnen,
Daer toe die pijn verminren
Die¹⁸ quaetheyt heeft verdient.
Si reynen thert van binnen,
Van buten al die synnen.

210 Loeft Goy dies u verliet.

Op hem wilt u verlaten.
Hi coemt u dic te baten,
Al word gijs nijt ontwaer.
Des danct hem boven maten
215 End tliden wilt nijt haten,
Al wordet u wat zwaer.

Hi doet ju dic sijn gracy
Deed dat daers gheen temptacy
Die gi soud wederstaen,
220 Mer selden consolacy
Want mit u tribulacy
Sel gi meer loens [48v] ontfaen.

¹⁸'Die' naar C; L: 'Diet'.

Hier om gheefs nijt verloren,
Al coemt ju druc te voren
225 End selden wort verblijt.
God heeft u doch vercoren.
Al dunct hi u nijt horen,
Hi is bi u altijt.

Oec moech gi wel gheloven
230 End sonder enich toven,
Hi mynt u wonderlic
End heeft ju hier ghetoghen
Op dat gi bet soud moghen
Verdienen hemmelrijc.

235 Dus laet u nijt bedrieghen,
Die duvel coemt dic vlieghe¹⁹
End seyde u dit end dat.
Denct dat hi wel can lieghe,
Ju gheerne soud bedrieghen
240 End brenghen in sijn gat.

¹⁹‘coemt’ naar C; L: ‘coept’.

In god hebt goet betrouwen,
[49v] In vruechden end in rouwen
Danct hem ghelike seer.
Wilt dees leer wel onthouwen,
245 So moech di corts aenscouwen
Mit vrolicheyte ju heer.’

Die mensch antwert:
‘O boven allen wiven
Sel gi die liefste bliven,
Maria suver maecht.
250 Ic val, gi doet my risen.
Hoe sel ic u volprisen
Die my dus wel behaecht.

O edel vrou der tronen,
Gi weerdicht my te tonen
255 U leer diet leven hout.
En mach u nijt vollonen,
God loen u, scoen der scoenen,
Veel meer dan dusentfout. Amen.’

O ghi die nu ter tiden lijdt:

[50r] Want die ziel nu wael ende mynnentlic ghetroest is van Maria, die fonteyn der ontfermherticheyt, in haer liden, dus so troest sy nu oec mede alle die ghene, die in druc ende in liden sijn, segghende: ‘O ghi die nu etc.’

O gi, die nu ter tiden lijdt,
Mit recht so moech di sijn verblijt
Opdat gi ymmer lijdsaem sijt,
Want gi selt corts groot loen ontfæen.
5 En hebt daer ghenen twifel aen.

Na mijn verstaen, als Jhesus seyt:
‘Die liden mit verduldicheyt,

Die [50v] ewich croen is hem bereyt
End grote vruechd in hemmelrijc.
10 Wel u, die lijt verduldelijc.’

Och heer, o God, hoe wel hi staet,
Die eyghen wille afterlaet
En mynt om God die hem doet quaet.
Waerlic, dees is Goots lieve soen.
15 Sijn loen sel groot sijn in den throen.

Och heer, dat teyken is so goet
So wie men dicwil onrecht doet
End daer op denct mit groot oetmoet
Mijn sonden hebbent wel verdient,
20 Ic danc den heer diet my verleent.

Wye so altijt sijn onrecht keert
End anders ghene wraack begheert,
Waerlic die is seer wel [51r] gheleert
Om borgher tsijn in hemmelrijc,
25 Want hi strijt wel end vroemelijc.

Die nymmermeer en heeft verdriet,
Mer altijt sine wille siet,
Ic vrees dat teyken²⁰ quaet bediet.
Want wye vruechd boven sel ontfaen,
30 Die wort mit liden dic bevaen.

Dus laet ons liden nijt versmaen.
Tis ons so goet, kond wijt verstaen.
Want tdoet den gheest tot Gode gaen
Opdat men [51v] lijt verduldelijc,
35 Want anders heb ic onghelijc.

Laet ons mit liden sijn content,
Want als ons Jhesus dat toeseynt,
So hebwi scone testament,
Dat hi sijn lieve moeder liet,
40 Doe hi van haer ant cruys versciet.

Dat testament is ymmer scoen,
Dat ons verdienen doet die croen
End ewich vruechde in den throen.
End want dat druc end liden doet,
45 Hier so sijn sy scoen end goet.

Mer lacy, wi sijn die verblint.
Wanneer ons druc of liden vijnt,
Ons dunct dat god ons nijt en mynt.
Ey, waer wijs vroet, ten is so niet,
50 Want [52r] wie god mynt, heeft dic verdriet.

Het is als men bescreven vijnt
So wie dat God, ons vader, mynt,
Castijt hi als sijn lieve kijnt
Mit druc, mit liden dicwil zeer.
55 Hier om in liden dancten heer.

Wat hier van liden is gheseyt,

²⁰‘teyken’ naar C; L:
‘teykent’.

Dat is bescloten ende leyt
In willighe oetmoedicheyt,
Want hemmelrijc is onbereyt
60 Bedwanc mit onverdullicheit.

Hierom so laet ons trouwelijc
Aenroepen God van hemmelrijc
End bidden hem oetmoedelijc
Dat hi ons liden laet hier neer,
65 Verduldelic tot sijnre eer.

O Jhesu, uutvercoren heer,
Wi bidden, [52v]. ist u wil end eer,
Dat ghi ons liden laet hier neer
Verduldelic, soet u behaecht,
70 End daerna haelt ons onversaecht.

Mi verwondert boven maten

Want die ziel ghetroest heeft alle die in druc end in liden sijn, so raet si hier een yghelic te doen des ghelijc sinen evenkersten, tsi mit woerden of mit wercken na sulctanighen liden als wi in hem mercken, tsi ghebreken van troestelicken woerden of van goeden rade of van hongher of van dorst of van coude of van anderen verdrieten die wy in hem [53r] vernemen. Ende si vertelt wat groter vresen si sullen hebben die dit nijt en doen. Ende wat onsprekelicker vruechd sy sullen hebben die dit doen om die mynne van Gode ende volbrengen na hoer vermoghen alst gheeft tijt dat God sel oerdelen.

Hier is te merken dattet oerdel Gods principalicken sel staen in twe woerden. Dat een woert is venite. Dat is in duytsch ‘Coemt’.

Dat ander woert is ite dat is te segghen ‘Gaet’. God die sel den goeden segghen: ‘Coemt ende besit mijns vaders rijc.’²¹ Ende den quaden sel hi segghen: ‘Gaet van my [53v] vermalendyt in dat ewighe vuer der hellen, bereyt den duvel mit sinen enghelen van beghin der werrelt.’²²

²¹Mt 25, 34.

My verwondert boven maten
Hoe dat enich mensch mach laten
Versuchten waerlic ymmermeer,
Als hi denct dat hi moet gheven
5 Reden corts van al sijn leven
Den strenghen rechter, ewich heer.

Och die seker waer venite
End verlost van dat woert ite
Dat wisen sel der hellen pat,
10 Als hi ons sel doen verrisen
[54r] En na ons verdienten wisen
Hier neer int dal van Josaphat.

Die moecht vruechdelicke leven,
Mer na dat ic vijnd bescreven
15 Van ons en is des nyemant kont
Of hi weerdich is Gods mynne
Of ghehaet van Goots ghesynne.
Dus moet wi vresen talre stont

- Oec ist salich den die vresen,
20 Want si sullen sijn ghesesen
Van allen vrees seer cortelijc,
Als die heer sel neder comen
Om te troesten end verdoemen
Soet heeft verdient een yghelijc
- 25 Och die dan sel sijn verloren,
Mit wat vresen sel hi horen:
'Gaet wech van my vermalendijt'²³
[54v] In dat ewich vuer der hellen,
Hem bereyt mit sijn ghesellen
- 30 Die gi ter werrelt hebt belijt.

²³Vs. 27-54: Mt 25, 41-45.

- Dicwil heb di mit u oghen
Groten hongher my sien doghen,
Nochtans heb di my nijt ghesaeft.
Des gelijc heb ic gheleden
- 35 Groten dorst mit bitterheden
End gi en hebt my nijt ghelaeft.

- Oec in ander veel verdrieten
Nye moch ic u troest genieten,
Dus gaet van my vermalendijt
- 40 In dat ewich vuer der hellen
Hem bereyt mit sijn ghesellen
Die gi ter werrelt hebt belijt.'

- Och hoe sel die mensch dan claghen
End mit groter anxte [55r] vraghen:
- 45 'Och heer, wanneer is dit gesciet
Dat ic u dus heb sien liden
Hongher, dorst tot allen tiden
End nijt ghetroest in u verdriet?'

- So na datter staet ghescreven
- 50 Sel god dese antwert gheven:
'Voerwaer, voerwaer, ic segghe di:
Also lang gijs een die mynste
Mijnre nijt en deet of gonste,
So lang oec nijt en deed gijs my.'

- 55 Och hoe sel hi dan beclaghen
Al sijn weerlicken hier daghen,
Die hi mit weelden heeft verdaen,
Daer hi mocht in tewich leven
Hebben lichtelic vercreghen,
- 60 Had hi die weelden wederstaen.

- Oec als hi dan [55v] siet verheven
Al die gheen die in haer leven
Om Jhesus wille sijn gequelt,
Sel hi segghen sijn ghesellen
- 65 Die mit hem dan gaen ter hellen:
'O siet, hoe sijn dees nu ghetelt.

Dit sijn sy, die wy belachten.
Sot waer sy in ons ghedachten.
Aensiet hoe dat nu is muteert.

70 Kijnder Goots sijn sy gherekent,
In des levens boec gheteykent
End mitten heylighen gheeert.

Wy onsinnich menschen waenden,
Als wi op haer leven raenden,
75 Dat al haer leven was verwoet,
Want sy van haer goet den armen
Vrilic deylden sonder karmen
End leden selven [56r] dicwijn moet.

Nu ochlacy end ocharmen,
80 God en wil ons nijt ontfermen
Want des nijt en wouden doen.
Nijt of weynich wy hem gaven,
Nochtans had wi grote haven,
Dus is die hel nu onse loen.

85 Och, nu sijn wi al verloren
Ende dese sijn vercoren
Die wi haer leven waenden ²⁴ quaet.
Och dat wy ye sijn gheboren.
Nummermeer sel ons god horen,
90 Wat wi veel bidden, tis te laat.

²⁴‘waenden’ naar C; L:
‘waende’.

Wat baet doen ons nu dees drie,
Scat, solaes end hoverdie,
Mit ander werlts ydelheyt.
Och hoe wel soud ons nu comen,
95 Had wi daer voer aengheno[56v]men
Druc, armoy mit oetmoedicheyt.

O vermalendijt moet wesen
Al die my hebt aenghepresen
Der werlts vruched, haer scat, haer goet.
100 Lacy, dat heeft my bedrogghen
Ende yamerlic ghetogghen
Van tewich leven totter doot.

O vermalendide daghen
Daer in worden nu ghedragghen
105 Solaes des werrelts ymmermeer.
Twaer my beter ongheboren
Dan ic dus moet sijn verloren
Ter hellen ewich bernen zeer.

Ay, nu sie ic dat die armen
110 Dien ic dicwijn hoerde karmen
My souden trouwelic bistaen.
Mer ter werlt ic ocharmen
[57r] Haer end woud ic nijt ontfermen.
Dus laet sy my oec nu begaen.’

115 O ghi die mijns raets wilt pleghen,
Wilt die vrees doch in u wegghen.
Ghedenct den armen in haer noot.
Coemt hem vrilic nu te baten.
Nummermeer sel u god laten
120 Van tewich leven gaen ter doot.

[O wael moech di u verhoghen]

Hierna vertelt die ziel die vruechde der gheenre die den armen troesten in haar druc ende liden.

O wael moech di u verhoghen,
Die om God na u vermoghen
Den armen troest in haer ver[57v]driet.
Tsi mit woerden of mit wercken,
5 Voer u, doer of voer die kercken,
So waer dat gise hoert of siet.

Waerdelic end mynnentlicken
Sel u God van hemmelrijcken
Daer voer noch in sijn rijc ontfaen.
10 Daer sel dijt pallaes aenscouwen,
U ghetymmert al claer gouwen
Vant goet dat gi hem hebt ghedaen.

Hoe gi hem gheeft blidelicker,
Hoet pallaes wort suverlicker
15 Mit alle zueticheyt verciert.
Des menschen hert mach nijt gronderen
Hoe gi daer selt jubileren
Om dat gi hem nu wel hantiert.

Lof end eer sulzi u gheven
20 Boven in [58r] dat ewich leven,
Daer voer die borghers dancken seer.
Wonderlic sulzi u prisen
Hulp end troest mit myn bewisen
Voer Jhesum onsen lieven heer.

25 So dat gi van hem selt horen:
'Coemt mijn vrienden uutvercoren,
Besit mijns vaders ewich rijc,²⁵
Ju bereyt mit lief, mit minne,
Vander werelts aenbeghinne,
30 Want gijt verdient hebt trouwelic.

²⁵Vs. 27-54: Mt 25, 34-40.

Honger, dorst heb ic gheleden,
Veel verdriets, veel yammerheden,
Gi troeste my in mijn ghebrec.
Als ik ju mijn noot liet weten,
35 Drijncken gaef di my end eten.
Daer in en²⁶ sciede gheen vertrec.

²⁶'en' naar C; L: 'end'.

[58v] Oec in al mijn ander doghen
Quam my troest na u vermoghen.
Dus coemt, besit mijns vaders rijc,
40 U bereyt mit lief mit minne
Van der werelts aenbeghinne,
Want gijt verdient hebt trouwelic.'

Hoe wel sel u dat behagen,
Blidelic sel gi hem vrighen:
45 'O Heer, wanneer is dit ghesciet?

Dat wi u dus in liden saghen,
Honger, dorst, mit ander plaghen
End troesten u in ju verdriet.'

So sel di dees antwert horen:
50 'Lieve vreende uutvercoren,
Voerwaer, voerwaer, ic segghe ju:
Also lang gijs een die mynste
Mijnre hebt ghedaen of gunste,
So [59r] lang ghesciedet my van u.'

55 O wat vruuechd sel u dan wesen
Als u God so heeft gepresen
Voer al dat is of heeft gheweest.
Sijn prijs is waerachteliken,
Want sy blijft doch ewelicken.
60 Mer werelts prijs is ydel feest.

O nu wilt doch blideliken,
Hier beneden op eertrijcken,
Den armen gheven troest end raet.
Wye heeft noot end bid om Gode,
65 Laet u duncken tsi Gods bode
Al waer hi wonderlicke quaet.

Als gi een selt aelmis gheven,
Is hi goet of quaet van leven,
Al daer en leyt u nijt smijts²⁷ aen.
70 Als gi so staet in die synne
Dat gijjt [59v] puer gheeft om Goots mynne,
Gi selt daer af groot loen ontfæen.

²⁷'smijts' naar C; L: 'snijs'.

Wye gi troest in sijn behoeven
Om Goots mijn, wilt des gheloven;
75 Hi wort u tymmerman te hant,
In dat scoen palaes voerscreven
Daer gi in sult sijn verheven
Corts boven in dat suete lant.

Nu God gheeft ons hier die armen
80 Om dijn wille so tontfermen
Dat wi noch weerdich moeten sijn.
Alle blijsscap mit venite
End verlost van dat woert ite
Mi al sijn vreselicke pijn.
85 Amen, amen, amen. Explicit.

Dit is een sequency van Sinte Kathrijn seer scoen

[60r] Een suver maecht
My wel behaecht
End is mijns herts begheren.
Och of ic waer
5 Ter stont by haer
Tot Jhesus groter eeren,
So soud ic bly
Oec wesen vry
Van al dat my mach deren.

10 Sy is seer scoen
End draecht²⁸ een croen,
Die heeft haer God ghegeven.
Die hoechste throen,
Dat is haer loen,

²⁸‘draecht’ naar C; L:
‘draech’.

15 Daer is sy seer verheven.
Sy [60v] heet Katrijn,
Hoer claer aenschijn
Verlicht dat ewich leven.

O Jhesu heer,
20 U grote eer
Ghesceye tot allen tyden.
Ic bid macht sijn
Laet Sint Katrijn
My troesten in my liden.

25 End oec wanneer
Ic haer begheer,
Laet sy my dan verbliden.

Ghelieftet u,
So sel ic nu
30 Aen haer doen mijn ghebeden,
End prysen seer,
Want sy hier neer
Heeft vromelic ghestreden,
Tormenten veel
35 End die gheheel
Om uwen wil geleden.

O maecht Katrijn,
[61r] Claer, eel end fijn,
God guet u scoen volcomen,
40 So menichfout
Als op dat wout
Staen rosen ende bloemen.
So wie u mynt
End gracy vijnt,
45 Hi mach hem wael vervromen.

U dienre tsijn
Is my gheen pijn.
Och mocht ic u aenscouwen,
Mit sueticheyt,
50 Oetmoedicheit,
Mit allen deuchden trouwen.
Ghelieftet Goy,
Ic naemt wel soy,
Twaer my een dinck van gouwen.

55 U suete naem
Heeft goede faem²⁹
Daer boven, oec beneden.
Men [61v] mynt u seer,
Men doet u eer
60 Tot menigherhande steden,
Indien dat gi
Hebt wel end vry,

²⁹‘faem’ naar C; L: ‘faemt’.

Voert kerst gheloef ghestreden.

En hoerde nye
65 Dat vrou was ye
End maecht so van scrifturen,
Dat sy verwan
So menich man
Mit reden, mit scrifs figuren,
70 Als gi o bloem
Die nu draecht roem
Mit recht tot alre uren.

Ju oechkijns sijn
Nu claer end fijn
75 Sy Jhesum contempleren,
Goots lieve soen,
Heer van den throen,
Ju brugom, heer[62v] der heren.
O lief Katrijn,
80 U claer aenscijn
Te sien is mijn begheren.

Een zuet gheluyt,
O suver bruyt,
Gi hoert int ewich leven.
85 Hoert my doch nu,
Dat bid ic u,
End wilt my nijt begheven.
Oec maect dat soe
Dat ic van goe
90 By u mach sijn verheven

In hemmelrijc
Seer suetelic
Ju synnekijns opluken.
Ju smaec is suet,
95 Ju voelen guet,
In weelden is u ruken.
O lief Katrijn,
Ic bid macht sijn,
Laet my dies wat[63r]ghebruken.

100 So wie u dient,
Weest doch sijn vrient
O scoender creaturen.
So waer ic ga,
Sit, leg of sta,
105 Helpt my in alre uren,
Dat ic verwin
Mit Jhesus myn
Mijns vleyscelics naturen.

Gi sijt seer rijc
110 End gracelije
Verlost van allen sorghen.
End ic heb noot,
Mijn scout is groot,
Ic bid wilt my verborghen,
115 Als ic sel gaen

Ter antwort staen
Tsy nu of corts of morghen.

O lief Katrijn,
U doot, u pijn
120 Laet comen my te baten.
[63v] Ic heb misdaen,
Mij seer ontgaen,
Besondicht boven maten.
Het is my leet,
125 Ic bin bereet
Mijn quade wil te laten.

O reyne maecht,
Gi my behaecht,
Laet my u doch behaghen
130 Mit ziel, mit lijf,
O suver wijf,
So mach ic vrolic draghen
Ju brugoms myn
End u daer in
135 Int hert tot allen daghen.

O eel end wijs,
Gi draecht nu prijs
Mit recht int ewich leven.
Groot lof end eer
140 Ons lieve heer
End u die borghers gheven.
Het gheeft[64r]wel reen
Want gi sijt een
Die wonder hebt bedreven.

145 O jonghe hert,
Wat groter smert
Gi leet doer Jhesus mynne.
Diet overdenct
End wael bekent,
150 Si³⁰ gaf u goet beghinne,
Mer beter eynd,
Al wast ellend,
O lieve troesterinne.

³⁰'Si' naar C; L: 'Hi'.

O suete troest,
155 Ic bid verloest
My, arme creature,
Van al dat my
Contrary sy,
Als coemt die laetste ure
160 Te gheven reden
Van al mijn seden,
Dat my sel werden zuere.

Ic my beveel
U scoen end eel,
165 O roes, o goedertieren.
[64v] Bidt God voer my
Dat ic word vry
Van allen quay manieren,

Een laet my sijn,
170 O lief Katrijn,
Van dien hi sel verciereren.

O coninghin,
Uut rechter myn,
So is dit mijn begheren.
175 Verblijt sijn gheest,
So wie dit leest
Of singt tot uwer eren.
End als hi leyt
Op sijn versceyt,
180 So wilt hem visiteren.

U sy lof, eer
Mit onsen heer
Nu end tot allen tiden,
Die ons hier neer
185 In hem wil seer
End oec in u verbliden,
End gheven loen,
Een suver croen
[65r] Na deser werrelts liden. Amen.

Van Sint Agniet, martelaer

O Jhesu heer,
Verlicht mijn synnen,
Tot uwer eer
Laet my beghinnen
5 Een zuete suver melody.
Van Sint Agniet,
U uutvercoren,
Die anders niet
En woude horen
10 Dan slechs van u haers herts ghecry.

Gy waert haer syn,
Al haer begheren.
Sy droech u myn
Mit groter [65v] eeren,
15 Ghestadich was sy talre tijt,
End suet van zeden
End goedertieren.
Het heeft wel reden
In al manieren
20 Dat sy nu mit u is verblijt.

O maecht Agniet,
O coninghinne,
Ghegruet so siet
Mit Jhesus mynne
25 Veel meer dan hondert dusentfout,
Die u vercoes
Zeer mynnentlicke
Om tsijn een roes
In hemmelrijcke
30 Int lant dat alle vruechd inhoud.

Gy sijt daer scoen,
Zeer wonderlicke.
Die hoechste throen
Dat is u rijcke.
35 Die enghelen sijn u dijnres [66r] daer.
Gi sijt daer vrou
Seer hoech verheven,
Want gi ghetrou
Waert in u leven
40 Ju brugom Jhesu openbaer.

Een jonghelinc
U seer begheerde.
Sijn hert verghinc,
Hem docht, tverteerde,
45 Want gi zeer waert in sijn ghedacht.
Sijn goet was veel,
Hi u aensochte.
Mer wat juweel
Dat hi u brochte,
50 Twas al versmayt end nijt gheacht.

Want Jhesus myn
Had u bevanghen.
Ju hert, u syn
Had groot verlanghen
55 Bi hem te wesen ewelijc.
Der [66v] werrelts vruechd
Gi weynich achte.
Gi waert verhuechd
In u ghedachte
60 Mit Jhesus mynne gracelijc.

Gi waert oec eel,
Van aenscijn scoenne,
Mer scoenre veel
Na tscrifts betone
65 Van goet gheloef int hert bereyt.
O suver roes,
dat licht u dede
Die u vercoes
tot sinen vrede
70 Van deser werrelts ydelheyt.

O jonghe hert,
O gulden lely,
Gi leet groot smert
End zwaer martely
75 Als gi waert out licht dertien jaer.
Gi waert zeer bout,
Gi leet uut mynnen.
Noch pijn [67r] noch gout
En mocht verwinnen
80 U brugoms myn, dat is doch claer.

O lief Agniet,
O suver herte,
Al u verdriet,

U grote smerte,
85 Seer wel gi leet end vromelijc.
Hier om gi sijt
In dusedent vruechden
End zeer verblijt
Van al u duechden
90 Die gi ye deedt op eertrijc.

O reyne maecht,
O suver bloem,
Mit recht gi draecht
Nu vrolic roem
95 Bi Jhesum Cristum talre tijt.
Gi hebt ontfaen
Die hoechsten throen.
Noch son noch maen
En is so scoen
100 Nu [67v] nerghent na als gi nu sijt.

O wijs, o scoen
Van uwe duechden,
Der maechden throen
Heeft grote vruechden
105 End is verblijt zeer mynnentlijc.
Ju croen blenct seer
End u sampielen,
Ju aenscijn meer,
Dus sijn die zielen
110 Verblijt van u ontsprekelijc.

Mit recht een lam,
Dat is u teyken,
Want Jhesus vlam
Had u ontsteken
115 Mit myn, mit goedertierenheyt.
O coninghin,
O Jhesus boele,
Ic bid u myn,
O scoen fyole,
120 Vercrijcht my mit [68r] oetmoedicheyt.

Ic hoep gi sijt
Also vercoren,
Bid gij hem ijt,
Hi sel u horen
125 Aldaer en is gheen twifel aen.
Nu lieve maecht,
Wilt mijns ontfermen
Ic bid u draecht
Voer hem mijn karmen
130 End wilt my trouwelic bistaen.

O suver bruyt,
Hoert mijn ghebeden
End mijn gheluyt
Tot allen steden
135 Na uwe goedertierenheyt.
Ic heb misdaen
Al boven maten,

My seer ontgaen,
Coemt my te baten
140 In myne arme cranckicheyt.

[69r] Ic bid u seer,
O troesterinne,
Dat gi den heer
Uut rechter mynne
145 Seer neerstich³¹ bidden wilt voer my,
Om tsijn verlost
Van al mijn sonden
End wel ghetroest
Mit sinen wonden
150 End so van heen Mach varen vry .

³¹‘neerstich’ naar C; L:
‘neertich’.

O suet end wijs
Der creaturen,
Int paradijs
Tot alre uren,
155 Gi draecht nu prijs end frisschen moet.
O lief Agniet,
Helpt my te comen
Uut dit verdriet
Onder die bloemen,
160 Daer gi nu machtich sijt [69v] end groet.

O edel end reyn,
Gi drinct mit vruechden
Van die fonteyn,
Daer alle duechden
165 Uut vloeyen als uut haer beghin
Dat is die heer
Van tewich leven,
Die u nu seer
Daer heeft verheven
170 End scoen verciert als sijn vreendin.

Och suver maecht,
Mocht ic aenscouwen
Hoe gi nu draecht
Die croen van gouwen,
175 Die ju die coninc heeft ghedaen
Int lant bevaen
Mit gulden bomen
Die sterren, maen,
Mit haren bloemen
180 End oec die [70r]son te boven gaen.

O duerber steen,
Mocht ic daer comen
End oec aensien
Die crans van bloemen
185 Die gi uut reynicheyt daer draecht
Ic sou dan bly
End vrolic wesen,
Want ic waer vry
Van allen vresen,
190 Daer ic nu mede bin versaecht.

Nu lief Agniet,
Hoert mijn begheren.
Ic bid aensiet
Mit groter eeren
195 So wie dees ymmen singt of leest.
Als hi sel gaen
Voert recht daer boven,
Wilt hem bistaen
Na sijn behoeven,
200 So dat in [70v]vreden coemt sijn gheest.

Lof sy den heer
Tot allen tiden,
Die ons hier neer
Wil seer verbliden
205 Mit hem end u, o suver maecht.
End alst gheeft tijt
Van heen te liden
Dat wi verblijt
Dan moghen riden
210 Int lant daer nyemant is versaecht. Amen.

Van Sinte Margriet joffrouw

God gruet u, suver maecht Margriet.
God gruet u, uutvercoren.
Ic bid ju dat gi my aensiet
End mijn ghebet wilt ho[71r]ren.
5 Och, troest my doch in mijn verdriet
Dat my dic coemt te voren.

Ic bin bedroeft en seer versaecht,
Als ic denc om mijn leven
End reden moet, alst Goy behaecht,
10 Voer al mijn sonden gheven.
Ic vrees, ic zal zeer sijn beclaecht,
Mit recht mach ic wel beven.

Nu, lieve maecht, mijn troest sy dy
End oec mijns herts begheren.
15 Ic bid u, staet my nu doch by
Tot uwer brugoms eeren,
End bidt hem dat hi my maect vry
Van [71v] al dat my mach deren.

Ic bidt u dat gi my verblijt,
20 O scoender creaturen.
Ic hoep u dienre te sijn altijt
So lang ic sal ghedueren.
Des viant strick aen stucken snijt,
Uut sijn macht wilt my vueren.

25 Een draecs figuer so nam hi aen
End quam op u gheberen.
Gi hadt die gracy Goots ontfaen,
Hi en cond u nijt ververen.
Gi waert seer bout ende onverslaen,
30 Al waert gi jonc van jaren.

- Hi wert al seer, al waer gi teer,
Somtijt van u ghescleghen.
Ghi [72r] worpten neer, hi sonder weer
Nam disciplijn te deggen.
- 35 Van Jhesu, onsen lieven heer,
Had gi die macht ghecregen.
- Nu lieve maecht, siet my doch aen,
Wilt horen mijn ghebeden.
Helpt my die gracy oec ontfaen,
- 40 Die gi hadt hier beneden:
Den vian altijt wederstaen,
Mit Jhesu tsijn in vreden.
- Lof, eer si u in hemmelrijc
End alle Goots vreendinnen.
- 45 Helpt suster Lutghert trouwelijc
End my, die sy uut mynnen
Tot Jhesus eer heeft guetelijc
Dit boeskijn doen be[72v]ghinnen.
- Oec wilt haer broederkijns bistaen,
- 50 Haer susterkijns te samen,
Als ic vermoy end waerlic waen,
Die alte gheerne namen
So vroe als sy van hene gaen
Dat sy vlus bi u quamen.
- 55 O heylighe Drievoudicheyt,
Een wesen, drie personen,
Lof sy u in der ewicheyt
End vruechd die mit u woenen.
Verleent ons nu oetmoedicheyt
- 60 End daerna wilt ons croenen. Amen, amen.